

Mateusz Szymański

Katedra Informatologii i Bibliologii
Uniwersytet Łódzki
e-mail: szymanski.mt@gmail.com

Twórczość Trudi Canavan.

Analiza recepcji wśród czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie

DOI: <http://dx.doi.org/10.18778/0860-7435.22.23.05>

Abstrakt: Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie twórczości Trudi Canavan, jednej z obecnie popularnych autorek powieści *fantasy*. Część pierwsza artykułu przybliży postać autorki, rozwój jej literackiej kariery oraz samą twórczość pisarki. W części drugiej przedstawione zostały wyniki przeprowadzonych badań dotyczących czytelnictwa powieści Trudi Canavan w Miejskiej Bibliotece Publicznej Łódź–Polesie.

Słowa kluczowe: Trudi Canavan, literatura fantastyczna, czytelnictwo

Literatura fantastyczna jest jednym z popularniejszych gatunków wybieranych przez czytelników w Polsce. Sięgając do badań prowadzonych przez Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej zauważyć można, że odsetek osób wybierających ten gatunek literacki zwiększa się. W 1992 r. czytanie fantastyki deklarowało 6% badanych, w 2010 r. już 10%. W badaniach z 2010 r. literatura fantastyczna wśród powieści beletrystycznych wybierana była zaraz po powieściach sensacyjnych, romansach i literaturze wysoko-artystycznej (*Z czytelnictwem nadal źle...*, 2010), a w raporcie z 2014 r.

wymieniana jest wśród najpopularniejszych odmian książek beletrystycznych (Koryś & Michalak & Chymkowski, 2015).

Chętnie czytany rodzajem literatury fantastycznej jest *fantasy*, którego cechą charakterystyczną jest występowanie nadprzyrodzonych i magicznych form, motywów oraz kreacji bohaterów. Ojczyzną współczesnego *fantasy* jest Wielka Brytania, a na kształt jego kanonu w znacznej mierze miała wpływ twórczość poszczególnych pisarzy, takich jak: Robert Ervin Howard, Edward John Moreton Drax Plunkett (publikujący jako Lord Dunsany), czy John Ronald Reuel Tolkien (Trębicki, 2007, s. 19). Grzegorz Trębicki za najważniejszy wyróżnik tego gatunku uznaje wszechobecną magię. Charakterystyczna dla *fantasy* jest także quasi–średniowieczna rzeczywistość, w której rozgrywa się akcja książek tego gatunku.

Wśród literatury *fantasy* wyróżnić można wiele jej podgatunków, takich jak: *heroic fantasy* (odwołujące się do opowieści o herosach), *high fantasy* (którego akcja rozgrywa się w nierealnych lub równoległych światach), *dark fantasy* (łącznie w sobie elementy *fantasy* oraz horroru), czy *urban fantasy* (akcja książek rozgrywa się w ośrodkach wielkomiejskich). Mówi się także o odmianie mediewistycznej (nawiązującej do czasów średniowiecza), czy o *kobiecy fantasy*, pojęciu powstałym w wyniku dużej popularności twórczości autorek takich jak: Ursula K. Le Guin, Andre Norton i Anne McCaffrey w latach 60. i 70. poprzedniego stulecia (Jagodźński, 2011, s. 51). Współcześnie jedną z bardziej popularnych autorek, której twórczość zaliczana jest do *kobiecego fantasy* jest australijska pisarka Trudi Canavan, która na polskim rynku wydawniczym zadebiutowała w 2007 r. powieścią *Gildia Magów*. Celem artykułu jest przybliżenie postaci pisarki, a także analiza przeprowadzonych wśród czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie badań dotyczących recepcji jej twórczości.

Życiorys oraz dorobek literacki Trudi Canavan

Trudi Canavan urodziła się w 1969 r. w Melbourne. Od dzieciństwa wykazywała twórcze zdolności. Interesowała ją sztuka, literatura oraz muzyka. Uzyskała *Advanced Certificate in Promotional Display* w Melbourne College of Decoration. W 1995 r. T. Canavan założyła firmę – The Telltale Art – oferującą usługi z zakresu projektowania graficznego. Pracowała także dla australijskiego czasopisma „Aurealis. Australian Fantasy and Science Fiction”, gdzie zajmowała się edycją grafiki, tworzeniem strony internetowej magazynu oraz czytaniem nadsyłanych do redakcji rękopisów. Była także szefową działu graficznego tego pisma. Bogate życie zawodowe nie przeszkodziło jej w pisaniu w wolnych chwilach; by doskonalić swój warsztat ukończyła kilka kursów pisania.

W 1999 r. Trudi Canavan zdobyła nagrodę „Aurealis” dla najlepszego opowiadania *fantasy* (*The Aurealis Award for Best Fantasy Short Story*) za opowiadanie *Whispers of the Mist Children* (*Szepty Dzieci Mgły*). W Polsce zwycięskie opowiadanie ukazało się w zbiorze *Szepty dzieci mgły i inne opowiadania* wydanym w 2010 r. przez krakowskie wydawnictwo Galeria Książki¹.

Dwa lata po zdobyciu nagrody „Aurealis”, w 2001 r., ukazała się pierwsza powieść Trudi Canavan *The Magicians’ Guild* (*Gildia Magów*), rozpoczynająca cykl „The Black Magician Trilogy” („Trylogia Czarnego Maga”). *Gildia Magów* zapewniła pisarce rozgłos, a kolejne części: *The Novice* (*Nowicjuszka*) (2002) i *The High Lord* (*Wielki Mistrz*) (2003) były nominowane do prestiżowych nagród australijskiej fantastyki. *Nowicjuskę* nominowano do nagrody „Aurealis” w kategorii dla najlepszej powieści *fantasy*, a ostatni tom trylogii otrzymał nominację w kategorii „Najlepsza Powieść” najważniejszej australijskiej nagrody literatury fantastycznej – *Ditmars* (*Australian SF Ditmar Award*)².

Na międzynarodowym rynku wydawniczym powieści wchodzące w skład „Trylogii Czarnego Maga” ukazały się w 2004 roku. W Ameryce Północnej ich wydawcą była oficyna HarperCollins, w Wielkiej Brytanii – Orbit Books. Całość cyklu została uznana przez NilsenBookScan, amerykańską firmę zbierającą dane z punktów sprzedaży książek, za najbardziej udany debiut literacki serii *fantasy* ostatnich dziesięciu lat (*Trudi Canavan: about Trudi*, 2010). Sukces na rynku amerykańskim oraz brytyjskim spowodował zainteresowanie się książkami Trudi Canavan w innych krajach Europy czy Azji. Powieści pisarki przetłumaczono na m. in.: język bułgarski, chiński, czeski, duński, francuski, indonezyjski, niemiecki, polski, portugalski, rosyjski, serbski, turecki i włoski.

W 2005 r. ukazała się kolejna powieść Trudi Canavan *Priestess of the White* (*Kapłanka w biele*), która rozpoczęła trylogię „The Age of the Five Trilogy” („Era Pięciorga”). Dwie pozostałe części: *Last of the Wilds* (*Ostatnia z Dzikich*) oraz *Voice of the Gods* (*Głos Bogów*) ukazały się w następnym roku. Pierwsza część „The Age of Five Trilogy” zajęła trzecie miejsce na liście bestsellerów „The Sunday Times” pozostając w pierwszej dziesiątce przez sześć tygodni (*Trudi Canavan: about Trudi*, 2010).

Czytelnicy Trudi Canavan w 2009 r. otrzymali prequel „Trylogii Czarnego Maga” – powieść *The Magician’s Apprentice* (*Uczennica Maga*), która zdobyła nagrodę czasopisma „Aurealis” dla najlepszej powieści *fantasy* w 2010 roku.

Kolejna trylogia „The Traitor Spy Trilogy” („Trylogia Zdrajcy”), stanowiąca kontynuację wydarzeń z debiutanckiego cyklu, zaczęła ukazywać się w 2010 r. i zapoczątkowana została książką *The Ambassador’s Mission* (*Misja*

¹ Jest to dotychczas jedyna wydana na świecie antologia opowiadań Trudi Canavan.

² Nagroda ta przyznawana jest od 1969 r. przez Australian National Science Fiction Convention.

Ambasadora). Następne części serii to: *The Rogue* (*Zdrajca*) (2011) oraz *The Traitor Queen* (*Królowa Zdrajców*) (2012). *Misja Ambasadora* w 2011 r. została uhonorowana tytułem Bestseller Empiku w kategorii fantastyka.

W 2013 r., na zlecenie BBC Books, pisarka napisała nowelę *Doctor Who: Salt of the Earth*, wydaną w marcu 2014 roku. Obecnie Trudi Canavan pracuje nad nową trylogią, nie mającą powiązań z wcześniej wydanymi powieściami. W 2014 r. ukazała się pierwsza część „Millennium’s Rule Trilogy” („Prawo Milenium”) pt. *Thief’s Magic* (*Złodziejska magia*), która została uhonorowana nagrodą Ditmar Award w kategorii *The Best Novel 2015* (*Glenda Larke and Trudi Canavan...*, 2015). Kolejny tom cyklu stanowi *Angel of Storms* (*Anioł Burzy*), którego premiera odbyła się jesienią 2015 roku. Cykl „Prawo Milenium” zakończy w 2016 r. powieść *Successor’s Promise*.

Trudi Canavan jest także autorką opowiadań. Polscy czytelnicy mogli zapoznać się z nimi w zbiorze *Szepty Dzieci Mgły i inne opowiadania* wydanym w 2010 r. przez oficynę Galeria Książki. W przedmowie do tego zbioru autorka zaznaczyła, że rzadko zdarza się jej pisać opowiadania: „[...] moje pomysły mają tendencję do rozrastania się i komplikowania, w związku z czym potrzebuję kilku tomów na ich opowiedzenie” (Canavan, 2010, s. 5).

Twórczość pisarki zaliczana jest do tzw. *kobiecego fantasy*, dla którego charakterystyczne są: postaci kobiece jako główni bohaterowie, wolniejsza akcja i skupienie się na przeżyciach emocjonalnych bohaterów oraz silniej akcentowana seksualność i perypetie miłosne. Inspiracje Trudi Canavan czerpie z otaczającego ją świata, radia, prasy, telewizji, przeczytanych książek, rozmów ze znajomymi i przyjaciółmi. Wśród pisarzy, z których twórczości korzysta, autorka wymienia m.in.: J. R. R. Tolkiena, Ursulę K. Le Guin, Louise’a Coopera, Raymonda Feista i Tanith Lee (*Trudi Canavan’s Traitor Queen*, 2012). Jak zauważa sama autorka „żadna historia nie jest oryginalna. Każdy jest pod wpływem tego, co przeczytał, zobaczył czy napisał” (*Author Interview – Trudi Canavan*, 2012).

Pisarka w swoich powieściach porusza problemy współczesnego świata. Czytając książki Trudi Canavan czytelnik może zauważyć wplecione w fabułę propagowanie pozytywnych zjawisk oraz napiętnowanie negatywnych. W swojej twórczości Trudi Canavan porusza problem tolerancji (np. wprowadzając do swoich powieści bohaterów o orientacji homoseksualnej), nierówności społecznej, uzależnień i ich skutków (problem uzależnienia od *nilu* jest ważnym elementem fabuły „Trylogii Zdrajcy”). Zwraca również uwagę na aktualne problemy religii i Kościoła.

Ponadto, by zapewnić jak największą wiarygodność opisywanych zagadnień, autorka prowadzi badania. Jak sama mówi: „Zawsze prowadzę badania. Powiedziałabym, że 90% badań to ciągle gromadzenie informacji, które mogą

być użyteczne, a 10% to celowo zbierane informacje do konkretnej części książki” (*Trudi Canavan’s Traitor Queen*, 2012). Wiadomości czerpie też oglądając filmy dokumentalne i czytając literaturę non-fiction.

Elementem łączącym wszystkie powieści autorki jest ich wielowątkowość. Dziejące się w każdej książce wydarzenia czytelnik poznaje z perspektywy kilku bohaterów. Bohaterowie powieści Trudi Canavan są z reguły jednowymiarowi (wyraźnie dobrzy bądź źli), zatem czytelnik poznając ich wie, co o nich sądzić. Jednak brak pogłębionej psychologii bohaterów sprawia, że w powieściach pisarki nieoczekiwane zwroty akcji należą do rzadkości (Jagodziński, 2011, s. 52).

Dotychczas żadna z powieści Trudi Canavan nie została zekranizowana. Pisarka zaznacza, że chciałaby, aby powstał film lub serial na podstawie jej książek, jednak nie otrzymała do tej pory odpowiedniej oferty zakupu praw autorskich (*Trudi Canavan odpowiedziała na Wasze pytania*, b.d.).

Recepcja twórczości pisarki wśród czytelników MBP Łódź–Polesie

Chcąc określić popularność książek Trudi Canavan przeprowadzono badania wśród czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie oraz wśród bibliotekarzy tam pracujących. Badania prowadzono od 5 lutego do 13 marca 2015 roku. Miały one zarówno charakter ilościowy, jak i jakościowy. Etap ilościowy polegał na przeprowadzeniu badania ankietowego wśród czytelników filii MBP Łódź–Polesie. Część jakościową stanowiły wywiady indywidualne z bibliotekarzami pracującymi w filiach. Zbadano również liczbę posiadanych przez biblioteki egzemplarzy książek autorki, a także dokumentację biblioteczną.

Łącznie w księgozbiorach filii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łodzi znajdują się 193 tomy autorstwa Trudi Canavan. Najwięcej egzemplarzy posiadają filie MBP Łódź–Widzew (66 tomów), a najmniej egzemplarzy posiada MBP Łódź–Baluty (11 tomów).

W księgozbiorach piętnastu poleskich filii Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz jej Dziale Udostępniania znajduje się łącznie 56 egzemplarzy powieści Trudi Canavan. Tytułami, które reprezentowane są najliczniej są *Gildia Magów*, *Nowicjuszka* i *Wielki Mistrz* (po 7 egzemplarzy). Z kolei tytułem, którego w bibliotekach jest najmniej jest zbiór opowiadań pisarki *Szepty dzieci mgły* (1 egzemplarz). Dane dotyczące liczby poszczególnych tytułów autorki w księgozbiorach filii MBP Łódź–Polesie przedstawiono w Tabeli 1. W tabeli uwzględniono wyłącznie te filie MBP Łódź–Polesie, które posiadają przynajmniej jeden egzemplarz autorstwa Trudi Canavan. Gwiazdką przy numerze filii oznaczono filie dla dzieci i młodzieży.

Tab. 1. Liczba książek T. Canavan w filiach MBP Łódź–Polesie

Tytuł książki	Nr filii							
	4*	5	7	9	15	17*	18	Suma
<i>Gildia Magów</i>	1	1	1	1	1	1	1	7
<i>Głos Bogów</i>	—	1	1	1	1	—	1	5
<i>Kapłanka w bieli</i>	—	1	1	1	1	—	1	5
<i>Królowa Zdrajców</i>	—	1	—	—	1	—	1	3
<i>Łotr</i>	—	1	—	1	1	—	1	4
<i>Misja Ambasadora</i>	1	1	—	1	1	—	1	5
<i>Nowicjuszek</i>	1	1	1	1	1	1	1	7
<i>Ostatnia z Dzikich</i>	—	1	1	1	1	—	1	5
<i>Szepty dzieci mgły i inne opowiadania</i>	—	—	—	—	—	—	1	1
<i>Uczennica Maga</i>	—	1	—	1	1	1	1	5
<i>Wielki Mistrz</i>	1	1	1	1	1	1	1	7
<i>Złodziejska magia</i>	—	1	—	—	—	—	1	2
Suma	4	11	6	9	10	4	12	56

Źródło: opracowanie własne (stan na 31.03.2015)

Najwięcej egzemplarzy znajduje się w księgozbiorze filii nr 18 specjalizującej się w gromadzeniu literatury fantastycznej. Najmniej książek pisarki posiadają filia nr 4 oraz nr 17. Zdecydowana większość egzemplarzy książek Trudi Canavan (85,71%) wśród filii MBP Łódź–Polesie znajduje się w filiach dla dorosłych.

Wywiady przeprowadzone z bibliotekarzami badanych filii pozwoliły stwierdzić, że w większości placówek nie planuje się zakupu kolejnych pozycji autorki. Głównymi powodami są niewystarczające fundusze na zakup nowych książek (filia nr 7, filia nr 17) oraz spadek zainteresowania książkami pisarki wśród czytelników (filia nr 4). Także w żadnej z filii, w której księgozbiór nie ma książek Trudi Canavan, bibliotekarze nie planują ich zakupu ze względu na brak zainteresowani nimi wśród czytelników. Może wynikać to z faktu, iż w wielu z tych filii występuje duży odsetek czytelników starszych, którzy niechętnie sięgają po literaturę fantastyczną preferując książki obyczajowe, historyczne czy romanse.

Zakup kolejnych powieści pisarki planują bibliotekarze filii nr: 5, 15 i 18. Są to biblioteki, w których zaobserwować można dużą liczbę wypożyczeń książek autorki. Liczbę wypożyczeń w poszczególnych filiach MBP Łódź–Polesie w latach 2008–2014 przedstawiono w Tabeli 2.

Tab. 2. Liczba wypożyczeń książek T. Canavan (podział według filii)

Nr Filii	Rok							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Suma
4*			24	16	19	6	10	75
5		24	73	77	93	74	50	391
7		5	1	2	2	5	5	20
9	8	36	29	55	77	34	48	287
15			3	37	34	54	23	151
17*		26	39	38	20	30	35	188
18	36	58	88	95	107	68	82	531
Suma	44	149	257	320	352	271	253	1646

Źródło: opracowanie własne (stan na 31.03.2015)

W latach 2008–2014 we wszystkich filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie książki Trudi Canavan wypożyczono łącznie 1 646 razy, co daje średnio 235 egzemplarzy wypożyczonych rocznie oraz 19,6 egzemplarza miesięcznie. Najwyższą liczbę wypożyczeń w tym okresie odnotowano w filii nr 18 (534 wypożyczenia; średnio ponad 6 wypożyczeń miesięcznie). Dużą liczbę wypożyczeń odnotowano także w filii nr 5 (391 wypożyczeń i ponad 4 wypożyczenia miesięcznie) oraz w filii nr 9 (287 wypożyczeń i ponad 3 wypożyczenia miesięcznie). Najmniejszą liczbę wypożyczeń zanotowano w filii nr 7 (20 wypożyczeń w badanym okresie).

Od 2008 do 2012 r. można zaobserwować wzrost liczby wypożyczeń książek autorstwa T. Canavan średnio o 68,18% z roku na rok. W latach kolejnych nastąpił spadek wypożyczeń średnio o 15,22% z roku na rok. W 2014 r. w filiach nr: 4, 9, 17 oraz 18 odnotowano większą liczbę wypożyczeń względem roku poprzedniego, co mogło być spowodowane pojawieniem się nowej książki autorki i ponownym zainteresowaniem jej twórczością. Można zaobserwować również, że znaczny spadek liczby wypożyczeń zanotowano w 2013 r. – był to rok, w którym nie ukazała się żadna nowa powieść pisarki.

Tab. 3. Liczba wypożyczeń książek T. Canavan (podział według tytułów)

Tytuł	Rok							Suma
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
<i>Gildia Magów</i>	22	40	67	54	51	39	47	320
<i>Głos Bogów</i>			8	26	29	22	16	101
<i>Kapłanka w bieli</i>		14	29	28	38	29	22	160
<i>Królowa Zdrajców</i>					12	19	15	46
<i>Łotr</i>				29	26	21	15	91
<i>Misja ambasadora</i>			13	32	35	22	13	116
<i>Nowicjuszek</i>	16	34	48	37	44	32	32	243
<i>Ostatnia z Dzikich</i>		2	16	30	26	22	14	110
<i>Szepty Dzieci Mgły...</i>				10	7	3	1	21
<i>Uczennica Maga</i>		24	33	38	45	30	31	201
<i>Wielki Mistrz</i>	6	35	49	36	39	32	29	220
<i>Złodziejska magia</i>							18	18
Suma	44	149	257	320	352	271	253	1646

Źródło: opracowanie własne (stan na 31.03.2015)

Najczęściej wypożyczanym tytułem była *Gildia Magów*, którą wypożyczono 320 razy w latach 2008–2014 (Tabela 3). Najchętniej czytany cyklem wśród czytelników MBP Łódź–Polesie była „Trylogia Czarnego Maga”. Egzemplarze wchodzące w skład cyklu wypożyczono łącznie 984 razy (dodać należy, że jest to także najliczniej reprezentowany w badanych bibliotekach cykl). Tomy kolejnych cykli wypożyczono znacznie rzadziej. Książki należące do cyklu „Era Pięciorga” wypożyczono łącznie 371 razy (czyli o 52,68% razy mniej niż „Trylogię Czarnego Maga”), a kolejne części „Trylogii Zdrajcy” wypożyczono 252 razy (o 67,86% razy mniej).

Wyniki badań ankietowych

Badania ankietowe przeprowadzono w dniach 05 luty – 13 marzec 2015 r. w filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie (z wyłączeniem filii nr: 9³, 10 i 11). Ankieta zawierała osiem pytań zamkniętych, w których pytano respondentów m. in. o: znajomość autorki i jej twórczości oraz powody sięgania po jej książki. Celem badania było określenie popularności autorki wśród czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie. Łącznie roz-

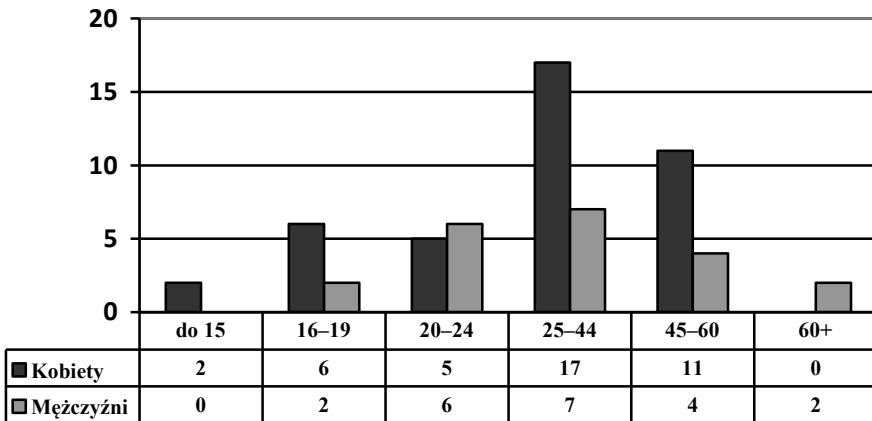
³ Filia nr 9 została wyłączona z badań z powodu braku możliwości przeprowadzenia badania w wybranym terminie.

dano 165 kwestionariuszy. Zwrócono 135 wypełnionych kwestionariuszy z czego do dalszych badań zaakceptowano 129. Kobiety wypełniły 89 ankiet, a 40 ankiet wypełnili mężczyźni.

Wśród ankietowanych 79 respondentów znalazło twórczość autorki (61,24%). 68,35% tych osób stanowiły kobiety (54 osoby). Najwięcej ankietowanych, którzy znali twórczość autorki stanowiły osoby od 25 do 44 lat (33 respondentów). Osobami nieznanymi autorki (50 respondentów) były osoby po 25 roku życia, 70% z nich stanowiły kobiety (35 osób).

Z 79 respondentów, którzy zadeklarowali znajomość twórczości Trudi Canavan, przynajmniej jedną książkę przeczytało 62 ankietowanych, stanowili oni 48,1% wszystkich respondentów (Wykres 1). Wśród czytających⁴ kobiety stanowiły 66,13% (41 osób), a mężczyźni 33,87% (21 osób). Najwięcej osób, które czytały książki autorki, mieściło się w przedziale wiekowym 25–44 lata (38,71% wszystkich czytających). Najmniej wypożyczeń odnotowano w grupach poniżej 15 roku życia oraz powyżej 60 roku życia. Czytelnicy z tych grup wiekowych stanowili po 3,23% wszystkich czytelników.

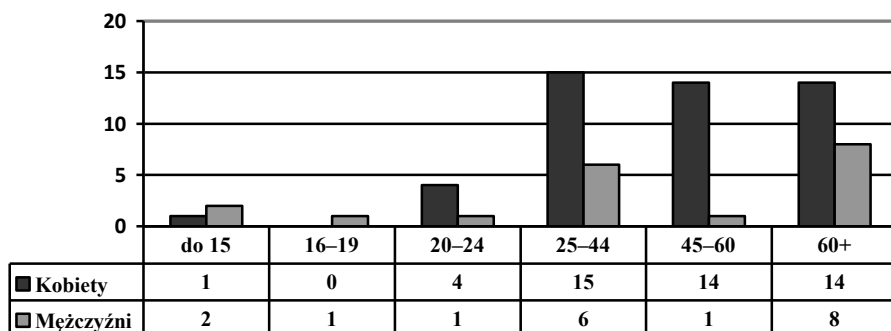
Wykres 1. Struktura wieku osób czytających książki T. Canavan

Źródło: opracowanie własne

⁴ Osoby, które zadeklarowały przeczytanie przynajmniej jednej książki autorki.

Wykres 2. Struktura wieku osób nieczytających książki T. Canavan

Źródło: opracowanie własne

Największą liczbę aktywnych czytelników odnotowano w grupie osób w wieku od 25 do 44 lat (zarówno wśród kobiet, jak i wśród mężczyzn) (por. Wykres 1).

67 respondentów nie czytało żadnej książki Trudi Canavan, wśród nich 71,64% stanowiły kobiety (48 osób), mężczyźni stanowili 28,36% (19 osób). 9 z tych osób zadeklarowało chęć przeczytania książek autorki. Najwyższy wskaźnik nieczytających zanotowano wśród osób powyżej 60 roku życia (22 osoby – 32,84% wszystkich nieczytających) oraz wśród osób w wieku 25–44 (21 osób – 31,34%).

Dane uzyskane podczas badania ankietowego zgodne są z informacjami uzyskanymi podczas wywiadów przeprowadzonych z bibliotekarzami, którzy za najbardziej aktywną grupę czytelników Trudi Canavan uznali osoby w wieku do 60 lat (zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn). Bibliotekarze wśród czytelników najmłodszych do 19 roku życia wskazywali przewagę kobiet, natomiast wśród czytelników powyżej 60 roku życia wymieniano wyłącznie mężczyzn.

Wśród ankietowanych najchętniej czytany cykl był „Trylogia Czarnego Maga”, a najchętniej czytana książką była *Gildia Magów* (przeczytali ją wszyscy ankietowani czytający książki Trudi Canavan). Książki tego cyklu ankietowani przeczytali 203 razy, co stanowi 58,84% ze wszystkich 345 przeczytań. Kolejne cykle pisarki były rzadziej wskazywane przez respondentów. Łączna liczba przeczytań „Ery Pięciorga” to 62 razy, a „Trylogii Zdrajcy” to 61 razy. Wśród respondentów najrzadziej wskazywanym tytułem były *Szeptli Dzieci Mgły i inne opowiadania*. Analizując wyniki badań ankietowych zauważyć można, że wszystkie tytuły autorstwa Trudi Canavan czytane są chętnie

zarówno przez kobiety, jak i przez mężczyzn. Książki autorki innym poleciło-by aż 96,18% z czytających je respondentów.

Wśród przyczyn, z których sięgnięto po twórczość pisarki, wskazywano głównie tematykę książek (82,82% wszystkich odpowiedzi). Dla respondentów ważna była także opinia innych czytelników (46,18% odpowiedzi), 10 badanych po książki autorki sięgnęło z polecenia bibliotekarza lub z powodu ich reklamy. Popularność autorki ważna była dla 9 osób.

100% respondentów zadeklarowało korzystanie z papierowych wersji książek. Po elektroniczną wersję sięgnęło 17,74% badanych (11 osób), a po wersję audio zaledwie 3,23% (2 osoby). Po nietradycyjne formy lektury sięgały częściej kobiety.

Wśród źródeł, z których pozyskiwano książki, respondenci najczęściej wskazywali bibliotekę (60 osób). Z domowego księgozbioru skorzystało 26 osób (w większości kobiety). Najrzadziej wskazywano księgozbiór rodziny lub przyjaciół. Tę opcję zaznaczyło 12 osób.

Najwięcej niezadowolonych z liczby posiadanych przez bibliotekę egzemplarzy książek Trudi Canavan zanotowano w filiach: nr 7 i nr 17 oraz w Dziale Udostępniania. Z liczby książek pisarki w księgozbiorze biblioteki zadowoleni są czytelnicy filii numer: 1, 2, 3, 5, 8, 13, 16 oraz 18.

Większość badanych była zdania, że książki Trudi Canavan powinny znajdować się w księgozbiorach bibliotek publicznych (75,19% respondentów). Wśród osób, które uznały, że tego typu literatura nie powinna być włączana do bibliotecznych księgozbiorów aż 87,5% stanowiły osoby, które nie czytały oraz nie знаły twórczości autorki. Były to w większości osoby po 60 roku życia.

Zakończenie

Celem niniejszej pracy była próba naukowego ujęcia twórczości Trudi Canavan oraz zbadanie popularności jej powieści wśród czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie. O popularności autorki w Polsce świadczą wysokie wskaźniki przeczytań jej książek na największym polskim portalu miłośników książek – LubimyCzytac.pl oraz ich obecność na listach bestsellerów księgarń.

Badania przeprowadzone wśród czytelników MBP Łódź–Polesie pozwoliły stwierdzić, że twórczość pisarki znana, a także czytana jest głównie przez osoby w wieku od 20 do 60 lat. Powieści autorki czytane są chętnie, a jej twórczość oceniana jest pozytywnie. Na podstawie rozmów przeprowadzonych z bibliotekarzami MBP Łódź–Polesie stwierdzić można, że część czytelników chętnie wraca do książek pisarki.

O popularności autorki świadczy także duża liczba wypożyczeń jej książek. Książki Trudi Canavan w ciągu badanego okresu wypożyczono łącznie 1 646 razy, co daje ponad 19 egzemplarzy wypożyczonych na miesiąc. Ważny jest także fakt, że wśród siedmiu filii posiadających książki T. Canavan czytelnicy tylko dwóch z nich (filii nr: 5 i 18) zadowoleni są z liczby pozycji autorki w księgozbiorze. Również sami bibliotekarze dobrze ocenili zainteresowanie twórczością pisarki, zaznaczając jednak, że w ostatnich latach zauważyć można spadek liczby wypożyczeń, który spowodowany może być zwiększeniem popularności książek *fantasy* o innej tematyce (głównie książek związanych z tematyką wampirów). Zmniejszenie zainteresowania książkami Trudi Canavan spowodowało, że w części bibliotek przestano dokonywać zakupów kolejnych jej powieści. Poza spadkiem ilości wypożyczeń ważnym czynnikiem hamującym powiększenie księgozbiorów bibliotek o kolejne pozycje pisarki były niskie kwoty na zakup książek do bibliotek i konieczność zakupu książek chętniej czytanych, dlatego też bibliotekarze zaznaczali, że bardzo liczą, że znajdą się osoby, które подарują bibliotekom kolejne powieści pisarki.

Przyczyną braku książek Trudi Canavan w wielu poleskich filiach jest brak zainteresowania czytelników twórczością autorki, a także samą literaturą fantastyczną, co może wynikać z faktu, iż czytelnikami tych bibliotek są w dużej mierze osoby starsze sięgające po innego typu literaturę.

By dokładniej zbadać popularność książek Trudi Canavan wśród czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej Łódź–Polesie należałoby w przyszłości przeprowadzić bardziej szczegółowe badania na większej grupie respondentów, a także sprawdzić jak ukazanie się kolejnych powieści zapowiedzianych przez pisarkę wpłynie na liczbę wypożyczeń i czy zanotowany w 2014 r. w części bibliotek ich wzrost utrzyma się w kolejnych latach.

Bibliografia

- Author Interview – Trudi Canavan. (2012). Pobrane 15 listopada 2015, z: [http:// stephenormsby.wordpress.com/2012/08/24/trudi-canavan-24-august/ #more-1119](http://stephenormsby.wordpress.com/2012/08/24/trudi-canavan-24-august/#more-1119)
- Canavan, Trudi. (2010). *Szeptły Dziesięć Mgły i inne opowiadania*. Kraków: Wydaw. Galeria Książki.
- Glenda Larke and Trudi Canavan Sweep Australian Awards. (2015). Pobrane 8 kwietnia 2015, z: <http://www.orbitbooks.net/2015/04/08/glenda-larke-and-trudi-canavan-sweep-australian-awards/>
- Jagodziński, Waldemar. (2011). Kobiecte fantasy: Trudi Canavan. *Literadar. Magazyn o książkach*, 14, 50–55.
- Koryś, Izabela & Michalak, Dominika & Chymkowski, Roman. (2015). Stan czytelnictwa w Polsce w 2014 roku. Pobrane 6 kwietnia 2015, z: [http://www.bn.org.pl /download/document/1422018329.pdf](http://www.bn.org.pl/download/document/1422018329.pdf)

- Trębicki, Grzegorz. (2007). *Fantasy: ewolucja gatunku*. Kraków: Wydaw. Universitas.
- Trudi Canavan odpowiedziała na Wasze pytania. (b.d.). Pobrane 26 października 2014, z: <http://lubimyczytac.pl/dyskusja/154/3552/odpowiedzi-autorki-trudi-canavan-odpowiedziala-na-wasze-pytania-przeczytaj-wywiad>
- Trudi Canavan: about Trudi. (2010). Pobrane 25 października 2014, z: <http://www.trudicanavan.com/about-trudi/>
- Trudi Canavan's Traitor Queen. (2012). Pobrane 15 listopada 2014, z: <http://galaxy-books.blogspot.com.au/2012/08/trudi-canavans-traitor-queen-third-book.html>
- Z czytelnictwem nadal źle – raport z badań Biblioteki Narodowej. Tabele z danymi szczegółowymi. (2010). Pobrane 6 kwietnia 2015, z: <http://www.bn.org.pl/download/document/1297852803.pdf>

Trudi Canavan. Analysis of the reception among readers of Public Library Łódź–Polesie

ABSTRACT: The purpose of this article is to present the work of Trudi Canavan, one of the currently popular author of fantasy novels. Part one introduces the character of the author, development of her literary career and novels. The second part presents the results of research carried out on reading Trudi Canavan's novels in Public Library Łódź–Polesie.

KEYWORDS: Trudi Canavan, fantasy literature, reading

Mateusz Szymański

Załącznik 1. Wzór kwestionariusza.

1. Czy słyszał/-a Pan/ Pani o książkach Trudi Canavan?

☐ TAK ☐ NIE

2. Czy czytał/-a Pan/ Pani książki Trudi Canavan?

☐ TAK

☐ NIE

☐ CHCEM PRZECZYTAĆ

(proszę zaznaczyć które)

(proszę przejść do pyt. 8)

(proszę przejść do pyt. 6)

- ☐ Gildia Magów
- ☐ Głos Bogów
- ☐ Kapłanka w biele
- ☐ Królowa Zdrajców
- ☐ Łotr
- ☐ Misja ambasadora
- ☐ Nowicjuszek
- ☐ Ostatnia z Dzikich
- ☐ Szepły Dzieci Mgły i inne opowiadania
- ☐ Uczennica Maga
- ☐ Wielki Mistrz
- ☐ Złodziejska magia

3. Z jakiego źródła pochodziły czytane przez Pana/ Panią książki? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

- ☐ domowy księgozbiór
- ☐ księgozbiór rodziny, przyjaciół
- ☐ biblioteka
- ☐ inne (jakie? _____)

4. Z jakiego rodzaju książek korzystał/-a Pan/ Pani? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

- ☐ tradycyjna książka papierowa
- ☐ ebook (książka elektroniczna)
- ☐ audiobook (książka słuchana)

5. Czy poleciłby/-aby Pan/ Pani książki Trudi Canavan innym?

☐ TAK ☐ NIE

6. Co skłoniło Pana/ Panią do przeczytania/ chęci przeczytania książek Trudi Canavan?

(można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

- ☐ popularność autorki
- ☐ tematyka książek
- ☐ opinie innych czytelników
- ☐ reklama książek
- ☐ inne (jakie? _____)

7. Czy w księgozbiorze biblioteki publicznej, z której Pan/ Pani korzysta, jest wystarczająca liczba książek Trudi Canavan?

☐ TAK ☐ NIE

8. Czy uważa Pan/ Pani, że biblioteki publiczne powinny posiadać w swoich zbiorach książki Trudi Canavan?

☐ TAK ☐ NIE

Załącznik 1. Wzór kwestionariusza – ciąg dalszy.

METRYCZKA:

PŁEĆ: ☐ K ☐ M

WIEK:

- ☐ do 15
- ☐ 16–19
- ☐ 20–24
- ☐ 25–44
- ☐ 45–60
- ☐ powyżej 60